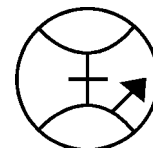

Výskumný ústav živočíšnej výroby N I T R A**Ústav genetiky a reprodukcie hospodárskych zvierat**Tel.: 087-546 124, Fax: 087-546 361, E-mail: genetika@vuzv.sk

Využitie DNA testu pri identifikácii ekonomicky dôležitých genetických variantov hovädzieho dobytku

Molekulárna identifikácia ekonomicky dôležitých genetických variantov môže zvyšovať účinnosť selektívnej stratégie metódou markerovo - podporovanej selekcie.

Polymerázová reťazová reakcia (PCR) je metóda umožňujúca stanovenie genotypu mliečnych bielkovín a iných charakteristík (diagnostika genetických ochorení - BLAD, DUMPS, citrulinémia, atď.) na molekulárnej úrovni DNA.

Stanovenie genotypov mliečnych bielkovín metódami PCR - RFLP je výhodnejšie ako použitie klasických metód, pretože PCR metóda môže byť použitá na detekciu rôznych génov, nezávisle na veku, pohlaví a odberu vzoriek. Umožňuje uskutočniť analýzy už v štádiu moruly, čo sa môže využívať pri zmrazovaní a cielenom prenose embryí.

Na základe výsledkov z analýz genotypovania mliečnych bielkovín môže chovateľ použiť v plemenitbe jedince s najvýhodnejším genetickým variantom, a tým za krátky čas cielene ovplyvniť výskyt žiadanej alely. Okrem výrazného genetického vplyvu je produkcia a obsah kazeínu je ovplyvnená plemenom, štádiom laktácie, vekom dojníc a výživou.

Kvalita a výťažnosť syra závisí hlavne od množstva a typu kazeínu v mlieku. Varianty kappa - kazeínu majú preukazný vplyv na kvalitu syra. Mlieko obsahujúce B variant kappa - kazeínu je charakteristické väčšou výťažnosťou syra, lepšou kvalitou syreniny, menšou stratou tuku v srvátke, rýchlejšou koaguláciou mliečnych bielkovín a výrazne nižšou spotrebou syridla.

Pre ilustráciu významu genotypu uvádzame niektoré produkčné technologické charakteristiky mlieka podľa genotypu kappa-kazeínu.

Pri spracovaní hmoty boli zistené nasledujúce poznatky :

mlieko s typom proteínu

kappa-kazeín AA: úplný rozpad hmoty po naliatí do foriem, veľký únik syrového prachu do srvátky

kappa-kazeín AB: čiastočné rozpadnutie hmoty pri spracovaní, čiastočný únik syrového prachu do srvátky

kappa-kazeín BB: len malý rozpad hmoty, odtekajúca srvátka takmer číra

Niektoré charakteristiky mlieka

Ukazovateľ	Jednotka	Genotyp kappa -kazeínu		
		AA	AB	BB
Bielkoviny	g/100 ml	AA	AB	BB
celkové		3,33	3,11	3,24
kazeín		2,65	2,39	2,47
Čas zrážania	s	75	63	44
Kvalita syra	tr.	III.	III.	I.
Vyrobený syr	kg	1,75	6,42	7,65
Spotreba mlieka	l/kg syra	6,0	4,33	3,73
Laktóza	g/100 g	4,24	4,33	4,59
Vápnik (Ca)	g/l	1,34	1,44	1,56
Horčík (Mg)	g/l	0,085	0,049	0,109
Tuk	%	4,6	5,0	4,6
Celkové bielkoviny	%	3,7	3,21	3,27

U beta-laktoglobulínového lokusu bol tiež potvrdený preukazný vplyv na výťažnosť syra, na tvorbu tvarohu a na stabilné zahriatie, čo je dôležitá charakteristika pre vysokú teplotu procesu ošetrovania mlieka. Dojnice s BB genotypom pre kappa-kazeín a pre beta-laktoglobulín dosiahli vyššiu výťažnosť syra v porovnaní s dojnícami iných genotypov mliečnych bielkovín. Ďalšími sledovanými markermi vo vzťahu k mliekovej úžitkovosti sú alelické formy génov pre rastový hormón a prolactín. S nárastom poznatkov v oblasti molekulárnej genetiky sa neustále rozširuje možnosť sledovania ďalších selekčných markerov (napr. bezrohosť) hospodárskych zvierat. V zahraničných katalógoch zvierat sa stáva samozrejmosťou, že je uvedený genotyp kappa - kazeínu daného zvierat'a.